

Standpunt VCLB t.a.v. het uitreiken van attesten

In deze tekst wordt het VCLB-standpunt weergegeven met betrekking tot het uitreiken van attesten door het CLB in het kader van het gezondheidstoezicht naar leerlingen. We bespreken hierbij in de eerste plaats enkele modaliteiten van het gezondheidstoezicht en duiden in de tweede plaats dit gezondheidstoezicht binnen onderwijs. Tot slot wordt ons standpunt ter zake meegedeeld.

1. Gezondheidstoezicht

Het gezondheidstoezicht, ook wel arbeidsgeneeskundig onderzoek genoemd, kadert in het welzijnsbeleid dat elke werkgever moet voeren. We bespreken de doelstelling van het toezicht, de risicoanalyse en het toepassingsgebied.

1.1 Doelstelling

Het doel van het gezondheidstoezicht is de gezondheid van de werknemers te bevorderen en te behouden, door het voorkomen van risico's. Dit gebeurt door het stellen van preventieve handelingen. Wanneer gezondheidstoezicht noodzakelijk is, op basis van de risicoanalyse (zie hierna), moet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer een gezondheidsbeoordeling uitvoeren.

Er kan op verschillende tijdstippen een gezondheidstoezicht uitgevoerd worden. Men onderscheidt verschillende vormen: voorafgaande gezondheidsbeoordeling, periodieke gezondheidsbeoordeling, onderzoek bij werkhervatting ...¹

1.2 Risicoanalyse

De risicoanalyse speelt een centrale rol bij het gezondheidstoezicht. De werkgever moet in samenwerking met de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer een risicoanalyse uitvoeren om te bepalen of gezondheidstoezicht noodzakelijk is. Een gezondheidstoezicht is noodzakelijk wanneer een of meerdere werknemers een veiligheidsfunctie, een functie met verhoogde waakzaamheid, een activiteit met welbepaald risico of een activiteit verbonden aan voedingswaren uitoefenen:

- Onder **veiligheidsfunctie** verstaat men elke werkpost:
 - waar gebruik wordt gemaakt van arbeidsmiddelen;
 - waar motorvoertuigen, kranen, rolbruggen, hijstoestellen van welke aard ook, of machines die gevaarlijke installaties of toestellen in werking zetten, bestuurd worden;
 - waar dienstwapens worden gedragen;voor zover dit de veiligheid en gezondheid van andere werknemers van de onderneming of van ondernemingen van buitenaf in gevaar kan brengen.
- **Functie met verhoogde waakzaamheid**: dit is een functie die bestaat uit een permanent toezicht op de werking van een installatie waarbij een gebrek aan waakzaamheid de veiligheid en de gezondheid van andere werknemers in gevaar zou kunnen brengen (voorbeeld: een door een computer bestuurd complexe technische installatie).
- **Functie met welbepaald risico**: dit zijn functies die onder een enkele term samengebracht zijn, maar gebonden zijn aan drie verschillende soorten risico's:

¹ Voor meer informatie: zie http://www.werk.belgie.be/detailA_Z.aspx?id=1278.

- hetzij een risico te wijten aan de blootstelling aan fysische, chemische of biologische agentia;
- hetzij een risico verbonden aan de blootstelling aan een belasting van ergonomische aard (werken met een beeldscherm en hanteren van lasten), aan een belasting verbonden aan de zwaarte van het werk of aan monotoon en tempogebonden werk dat een fysieke maar ook een mentale belasting met zich meebrengt (zoals sommige activiteiten die spanningen veroorzaken of die de risico's die met deze activiteiten gepaard gaan vergroten omdat ze 's nachts uitgevoerd worden, bijvoorbeeld de bewaking, de monotone en afgezonderde activiteiten, de taken van het verzorgingspersoneel);
- of ook nog een, a posteriori, identificeerbaar risico voor psychosociale belasting (zoals pesterijen of stress).

1.3 Toepassingsgebied

Bovenvermeld gezondheidstoezicht zit vervat in de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, ook de 'welzijnswet' genoemd. Deze wetgeving is van toepassing op de werkgevers en de werknemers.

Daarnaast worden een aantal categorieën personen **gelijkgesteld** met de werknemers en degenen die hen tewerkstellen met de werkgevers. Het gaat hier in het bijzonder om de volgende categorieën:

- a. de personen die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon;
- b. de personen die een beroepsopleiding volgen waarvan het studieprogramma voorziet in een vorm van arbeid die al dan niet in de opleidingsinstelling wordt verricht;
- c. de personen verbonden door een leerovereenkomst;
- d. de stagiairs;
- e. de leerlingen en studenten die een studierichting volgen waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die al dan niet in de onderwijsinstelling wordt verricht.

2. Onderwijs

We bespreken hierna de mogelijke gezondheidsbeoordelingen ten aanzien van leerlingen in opleiding die een vorm van arbeid verrichten.

2.1 Preventief gezondheidstoezicht

Zoals hierboven aangegeven, vallen onder bovenvermelde regelgeving inzake het gezondheidstoezicht personen die een beroepsopleiding volgen die voorziet in een vorm van arbeid die al dan niet in de opleidingsinstelling wordt verricht, personen verbonden door een leerovereenkomst en leerlingen en studenten die een studierichting volgen waarvan het opleidingsprogramma voorziet in een vorm van arbeid die al dan niet in de onderwijsinstelling wordt verricht.

De leerlingen die hieronder vallen, dienen zodoende - wanneer de risicoanalyse dit voorschrijft - een verplicht gezondheidstoezicht te krijgen. Tot nu toe is er echter geen uitvoering aan deze regelgeving gegeven. Er werden namelijk nog geen uitvoeringsbesluiten hieromtrent opgesteld.

Voor twee categorieën van leerlingen is wel specifieke regelgeving ter zake terug te vinden: voor stagiairs en voor leerlingen die een studierichting volgen waarbij als toelatingsvoorwaarde een medisch attest is opgelegd.

2.1 Stagiairs

Voor de leerlingen-stagiairs werd wél een specifieke regelgeving uitgewerkt om hen de nodige bescherming te bieden². Hierin wordt voorgeschreven dat op het moment dat de leerlingen op stage gaan, zij onderworpen zijn aan een gezondheidstoezicht volgens de risicoanalyse van de werkplaats waar zij terechtkomen. De werkgever bij wie de stagiair zijn stage uitvoert, moet deze *risicoanalyse* uitvoeren, rekening houdend met het gebrek aan ervaring van de stagiair. De analyse moet dus uitgevoerd worden voordat de stagiair met de arbeid begint.

Voor stagiairs bestaat er enkel een *voorafgaande gezondheidsbeoordeling*. Deze gebeurt op het moment dat de stagiair voor het eerst stage zal doen, en wordt uitgevoerd door de werkgever bij wie de stagiair eerst wordt tewerkgesteld. Het formulier van de gezondheidsbeoordeling dat door de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer wordt opgesteld, dient als bewijs dat de stagiair de beoordeling heeft ondergaan.

De gezondheidsbeoordeling wordt opgemaakt door de *preventieadviseur arbeidsgeneeskunde van de werkplaats* waar deze leerlingen stage lopen of door een *preventieadviseur arbeidsgeneeskunde die door de school wordt aangeduid*, op basis van bovenvermelde risicoanalyse.

Voor de betaling van dit gezondheidsonderzoek werd voorzien in een *aparte financiering*.

2.2 Attest als toelatingsvoorwaarde

Daarnaast zijn voor bepaalde studierichtingen in de regelgeving **toelatingsvoorwaarden**³ opgenomen die stellen dat de leerling over een specifiek medisch attest moet beschikken. Dit is het geval in het kader van opleidingen waarbij leerlingen in aanraking komen met voedingswaren of –stoffen, opleidingen die als veiligheidsfunctie beschouwd kunnen worden en opleidingen Integrale veiligheid:

- **Voedingswaren of –stoffen**

Als bijzondere toelatingsvoorwaarde tot elke onderverdeling waarin de leerling rechtstreeks met voedingswaren of -stoffen in aanraking komt en waar die leerling uren kan verontreinigen of besmetten, geldt dat de leerling medisch geschikt moet zijn bevonden.⁴ Die geschiktheidsverklaring is eenmalig en geldt voor de duur van de opleiding, tenzij er een aanleiding is om de geschiktheid te herevalueren. Een ongeschiktheidsverklaring in de loop van het schooljaar impliceert de beslissing van de betrokken personen om de leerling uiterlijk op het einde van dat schooljaar de opleiding te laten stopzetten.

In de betrokken regelgeving wordt gesteld dat het onderzoek kan gebeuren door een arts die daartoe aangeduid werd door de onderwijsinstelling. Op basis hiervan zijn CLB-artsen gerechtigd een attest af te leveren in het kader van voedselveiligheid. Er werd hierrond daarenboven een gezamenlijk standpunt opgesteld met het VSKO: 'Medisch attest voor leerlingen inzake voedselveiligheid – Gemeenschappelijke verklaring van VVKSO en VCLB-Koepel'

- **Veiligheidsfunctie**

Als bijzondere toelatingsvoorwaarde tot elke opleiding die beschouwd kan worden als een veiligheidsfunctie (met name: vrachtwagenchauffeur, bouwplaatsmachinist, bijzonder

² Zie <http://www.ond.vlaanderen.be/welzijn/leerlingenstage/regelgeving-federale-overheid.asp>

³³ [Besluit Vlaamse regering](#) van 19/07/2002 op de organisatie van het voltijds onderwijs en de [omzendbrief SO64](#) van 25/06/1999

⁴ <http://www.ond.vlaanderen.be/voedselveiligheid/>

transport, dakwerken, mechanische en hydraulische kranen, wegenbouwmachines), geldt dat de leerling medisch geschikt moet zijn bevonden.⁵ Die geschiktheidsverklaring is eenmalig en geldt voor de duur van de opleiding. In de betrokken regelgeving wordt gesteld dat het onderzoek kan gebeuren door een arts die daartoe aangeduid werd door de onderwijsinstelling. Op basis hiervan zijn CLB-artsen gerechtigd een attest af te leveren in het kader van een veiligheidsfunctie.

- **Integrale veiligheid**

Als bijzondere toelatingsvoorwaarden tot de onderverdeling Integrale veiligheid (Se-n-Se TSO) geldt dat de leerling medisch geschikt moet zijn bevonden rekening houdend met de specificiteit van de sector.⁶ Die geschiktheidsverklaring is eenmalig en geldt voor de duur van de opleiding, tenzij er een aanleiding is om de geschiktheid te herevalueren. Een ongeschiktheidsverklaring in de loop van het schooljaar impliceert de beslissing van de betrokken personen om de leerling uiterlijk op het einde van dat schooljaar de opleiding te laten stopzetten. In de betrokken regelgeving wordt gesteld dat het onderzoek kan gebeuren door een arts die daartoe aangeduid werd door de onderwijsinstelling. Op basis hiervan zijn CLB-artsen gerechtigd een attest af te leveren in het kader van Integrale veiligheid.

Opmerking:

Specifieke situatie: opleidingsplaats is de werkplaats van de VDAB

In opvolging van een vroegere afspraak tussen onderwijs, VDAB en CLB kunnen schoolartsen gevraagd worden om de onderzoeken te doen als de opleidingsplaats de werkplaats van de VDAB is. Hierbij beoogt men een dubbel effect:

1. het beperken van het gevaar voor derden;
2. nagaan of deze leerling geen belangrijke beperkingen heeft om deze opleiding te volgen.

3. Standpunt VCLB t.a.v. het uitreiken van attesten

VCLB meent dat CLB-artsen inzicht hebben in de werkomstandigheden op school en voldoende mogelijkheden tot hun beschikking hebben om een gezondheidsbeoordeling op te maken voor leerlingen die op school binnen het kader van praktijklessen een of andere vorm van arbeid verrichten.

Voor leerlingen die buiten de school praktijklessen volgen (behalve op VDAB-werkplaatsen), kunnen zij evenwel geen of onvoldoende zicht hebben op de werkomstandigheden van de betreffende werkplaats, en dus op de risico's die daar kunnen voorkomen. Om die reden meent VCLB dat het voor CLB-artsen niet mogelijk is een gezondheidsbeoordeling te schrijven voor leerlingen die buiten de schoolmuren een of andere vorm van arbeid verrichten.

⁵ Idem

⁶ Idem